

בית נהמנין

בית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח" רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

שיעורו של מרן ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז זצוק"ל

ניתן לשמוע את שיעורו של מרן זצוק"ל בערוץ קול ברמה או ב'יקו בית נהמנין': 079-9270505

יום שני, י' באדר א' התשע"א

נושאי השיעור:

הלכות נפילת אפיים

א. מדוע מכים על הלב בעת הוידוי? ב. מה הם ה"ג מדות? ג. מה זה "ארך אפיים", ומה זה "נוצר חסד לאלפים"? ד. י"ג מדות אם צריך לאמירתם מניין? ה. "מה נאמר לפניך" היכן אומרים אותו? ו. כח נפילת אפיים ככוונה. ז. תיקונים ע"י מחשבה וע"י אחרים.

מדוע מכים על הלב בעת הוידוי?

א. [בן איש חי שנה ראשונה פרשת כי תשא הלכה ג'] **יכה בעת הוידוי ביד ימין כפוף באגרוף על הלב שהוא עומד בצד שמאל. הלב נמצא בצד שמאל, אז יכה עליו ביד ימין. ועל כל מלה מן הוידוי יעשה הכאה, כנזכר בשער הכוונות (דף מ"ב ע"ב). ומקום הלב הוא תחת הדד בארבע או חמש אצבעות (דד זה פיטמת) נמשך לצד פנים. וכל אדם יהיה גזהר להכות שם על הלב, ולא כאותם המכים למעלה מן הדד. למעלה זה לא מקום הלב. והטעם שמכים על הלב לפי הפשט כי הלב גרם לו כל העוונות האלה. מה הפירוש? פעם היו אומרים שהלב הוא חושב. לא, הלב הוא לא חושב. רבי ירחמיאל בויאר היה מחזיר בתשובה, שאלו אותו איך אומרים "לב מבין" (ברכות דף ס"א ע"א), "לב יודע" (משלי י"ד י), "לבי ראה הרבה חכמה ודעת" (קהלת א' ט"ז), הרי רק המוח רואה, לא הלב? אז הוא אמר להם: אבל הלב מזרים את הדם, והתאוות והמחשבות וכל הרצונות של האדם באים מזרימת הדם. לכן הלב נחשב שהוא גרם את הדברים האלה ואת כל העוונות האלה. העוונות באים על ידי התאוה, והתאוה באה מזרימת הדם, והדם מוזרם על ידי הלב. אבל אין זה עיקר הטעם. אם הטעם בגלל שהלב גרם, בעיקר המוח גרם. **אלא יש לזה טעם נסתר על פי הסוד כמפורש בשער הכוונות (דף מ"ב ע"א) שעושה בהכאה על הלב תיקון גדול.****

מה הם ה"ג מדות?

ב. [הלכה ד'] **אחר הוידוי תכף ומיד יאמר "ויעבור" וי"ג מדות, וצריך לאמרם ככוונת הלב בנחת ובמיתון. לומר אותם לאט לאט, לא כאלה שאומרים מהר מהר, אלא א-ל-ל-ל רחום - וחנון - ארך אפים - ורב חסד - ואמת. ומצאתי כתוב שימנה י"ג מדות של ויעבור באצבעותיו. איך המנין של י"ג מדות? יש בזה דעות רבות מאד. בגמרא (ר"ה דף י"ז ע"ב) כתוב "י"ג מדות", אבל לא כתוב איך החלוקה שלהם. יש תשובת הרמב"ם בפאר הדור (ס"ז ע"ב) על זה, ויש שם הערות של רבי דוד יוסף שיהיה בריא, הביא שם דעת רבנו נסים, דעת פלוני ועוד. והרמב"ם סותר עצמו, במורה נבוכים כתב כך (ח"א סוף פרק כ"א) וכאן כתב כך. יש אומרים שהמדות מתחילות מ"ה", ככה תוספות אומרים בראש השנה (דף י"ד ע"ב) שכבר מ"ה" מתחילים המדות. ויש אומרים ש"ה" הראשון**

- שיעור זה נמסר ע"י מרן רבנו הגדול זצ"ל הכ"מ ביום שני י' באדר א' התשע"א בבית מדרשו. המערכת.
- פעם ראיתי חכם שכתב שלגבי האיטר הכל מתהפך בפנים, הלב במקום שיהיה בשמאל הוא בימין, ודברים שהם בימין, הם בשמאל. וגם ראיתי כתוב שהאיטרים הם חכמים, מי שהוא איטר חכם יותר מאדם שאינו איטר. עשרה אחוז בעולם הם איטרים, במקום לכתוב בימין כותבים בשמאל. אז אמרת זה פירוש הפסוק: "לב חכם לימינו" (קהלת י"ב). כי האיטר הוא חכם, והלב שלו במקום שמאל נמצא בימין. אני לא יודע אם זה נכון תמיד או שיש מקרים כאלה, אבל ככה בדקו וראו שהאיטר יש לו אינטליגנציה יותר מאחרים, אולי זה בודדים. **שאלה מהקהל:** הרי רוב התלמידי חכמים הם לא אטירים? **ואמר לו מרן זצ"ל:** אם היו אטירים, היו חכמים יותר... היה מעשה ברבי חויהת ע"ה. בגר"ב היה להם כלל של כל מי שאזנו קטנה סימן שהוא חכם, ואזניו של רבי חויהת לא היו קטנות. אז כשהוא היה ילד, אמרו לו: תראה, אמרו שהחכמים אזניהם קטנות, למה אזניך גדולות? אמר להם: אם היו קטנות, הייתי חכם עוד יותר... רשמו את זה בספר תולדותיו, הוא היה חכם ופיקח גדול.
- שאלה מהקהל:** יש כאלה שלא מכים. **ואמר לו מרן זצ"ל:** מי לא מכה? **השואל:** ראיתי כאלה שלא מכים. **מרן זצ"ל:** זה לא מעכב, אבל צריך להכות.

שייך למעלה: "ויקרא ה' - ה' אל רחום וחנון". אבל המנהג (כפי דעת האר"י) לא כך ולא כך, אלא מתחילים למנות את המדות מ"א-ל רחום וחנון" כי שם ה' זה שם עצם, זה לא שם תואר, זה לא מדה. איך החלוקה של המדות? "ארך אפיים" זה שני דברים. בוא נספור אותם - א-ל, רחום, וחנון" זה שלוש. "ארך אפיים, ורב חסד (ביחד), ואמת". למה "ארך אפיים" שני דברים, לכאורה זה דבר אחד? אלא הגמרא (סנהדרין דף ק"א ע"א) מספרת כשעלה משה למרום וראה את הקב"ה כותב י"ג מדות, וכתוב בהם "ארך אפיים". אמר משה לקב"ה: למה אפים [לשון רבים]? אמר לו: לרשעים ולצדיקים. אמר לו משה: לרשעים? שיאבדו מן העולם. אמר לו: עוד תראה. אחר כך כשחטאו ישראל במרגלים, אמר משה: "ה' ארך אפים ורב חסד, נושא עוון ופשע, ונקה לא ינקה, פוקד עוון אבות על בנים ועל בני בנים, על שלשים ועל רבעים. סלח נא לעוון העם הזה כגודל חסדך" (במדבר י"ד, י"ח-י"ט). אמרת לי "אפיים" גם לרשעים. אמר לו: אבל אתה אמרת לי לומר "אף"? אמר לו: לא, לא, אמרת לי "אפיים", אז תרחם גם על הרשעים... אז "ארך אפיים" זה שני דברים. "ארך" - לצדיקים לבד, כשאמרת "אפיים" לרבות אפילו הרשעים. לכן "ארך אפיים" זה שני דברים, שתי מדות. "ורב חסד" מדה אחת, זו המדה הששית. "ואמת" זה שבע. "נוצר חסד" זה שמונה. "לאלפים" זה תשע. "נושא עוון" זה עשר. "ופשע וחטאה ונקה" - שלש עשרה. כללו של דבר, כל מדה מלה אחת, חוץ משלש מדות שהם בעלי שתיים שתיים מלים. מה הם שלוש מדות האלה? המדה הששית והשמינית והעשירית. "ורב חסד" זה אחת, "נוצר חסד" זה אחת, "ונושא עוון" זה אחת. "וע"ע בירחון אור תורה תשרי תשע"ו סי' י' אות א']

מה זה "נוצר חסד לאלפים"?

ג. ומה זה "נוצר חסד לאלפים"? הקב"ה שומר את החסד. כמו שאדם להבדיל יש לו תכנית בבנק, הוא סוגר אותה כדי לא להשתמש בכסף. רק לעת הצורך פותח את הכסף הסגור, משחרר אותו ומשתמש בו. ככה הקב"ה רואה תלמידי חכמים גדולים שיש להם הרבה מצוות, אבל הם מסתפקים במועט, זה בסדר, מספיק להם, לא יחסר להם. מה שנשאר להם מהמצוות (ויש להם הרבה מאד) - הוא משאיר אותם לנכדים שלהם. **שומר את החסדים לאלפי דורות, אנחנו אוכלים בזכות אבותינו.** זה נקרא "נוצר חסד לאלפים". "נוצר חסד" לבד

שמעון פרס למשל, הוא לא בן אדם שומר שבת, אבל יש לו קצת מצוות, ויש לו זכות של סבא שלו. הוא אומר שסבא שלו זה הרב צבי מלצר זכרונו לברכה, והוא אומר שהרב עובדיה מכיר את הספרים שהוא חיבר. לא שמעתי על חכם כזה, יש הרב איסר זלמן מלצר, אבל הרב צבי מלצר לא שמענו. אמר שהוא היה רב בעיר מינסק (כמדומני), ובזכותו הוא חי עד היום. הוא לקח אותו בגיל ארבע לחפץ חיים לברך אותו, בייך אותו החפץ חיים בגיל ארבע שנים, והוא חי קרוב לתשעים, והוא עזר ליישבות וכדומה. וראשו צלול ודעתו צלולה, לפעמים אומר איזו שטות, זה בגלל הגיל... נסלח לו. אבל ככה זה. אותו דבר ביבי נתניהו, סבא שלו היה תלמידי חכם גדול. אמנם לא האריך ימים. אביו [של ביבי] בן מאה פלוס, אבל הוא לא בסדר, יש לו דעות לא טובות. (יש לו ספר על אברבנאל, אמרו שיש בו דברים של כפירה. מי יודע מה יכתוב? הביאו לי את הספר, זה ספר זה?) אבל הוא אוכל בזכות אבותיו. זה "נוצר חסד לאלפים".

קודים לתמונה: עורא טרבלסי, עיצוב גרפי: 050-2738858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
17:10	18:22	19:04
17:27	18:24	19:01
17:16	18:24	19:00
17:27	18:24	19:01

ממילא זה נחשב כמו ישיבה⁶.

כח נפילת אפיים בכוונה

ז. והבן איש חי מסביר על פי הסוד למה לוידיי יש י"ג מדות ונפילת אפיים, **כי על ידי אמירת הוידיי, המקטרג לוקח חלקו בעת הוידיי והולך לו** המקטרג רוצה להפריע לכל דבר של קדושה, יש בו כוונות גדולות למעלה, אז הוא מפריע. כשאומרים "אשמנו, בגדנו", [אז כאילו אומרים לו:] עזוב אותנו, לך מפה. **אחר כך נעשים שני זיווגים למעלה.** לכן אומרים אותם תמיד ביחד. ב"ג מדות יש כוונות גדולות מאד. יש גמרא בבבא מציעא (דף נ"ט ע"ב) שפעם היתה מחלוקת נזרה בין רבי אליעזר בן הורקנוס ובין חכמים בדיני טומאה וטהרה, לגבי תנור שחתכו חוליות. רבי אליעזר אמר כך וחכמים אמרו כך. הוא מטהר והן מטמאים, עשו ויכוחים גדולים מאד, והוא התחיל להוכיח באותות ומופתים. "אמת המים תוכיח", "עץ החרוב מעיין יוכיח", "כתלי בית המדרש יוכיחו", "בת קול מן השמים תוכיח". ושמעו בת קול מהשמים כשהיא אומרת: "מה לכם אצל אליעזר בני שהלכה כמותו בכל מקום". ואפילו הכי לא שמעו לו. עמד רבי יהושע על רגליו ואמר: "אין משגיחין בבית קול" שכבר כתבת בתורתך "לא בשמים היא" (דברים ל"ב). בסוף רבי אליעזר עמד בדעתו ו"בירכו אותו" - פירשו ממנו. אז הוא הלך לביתו. והוא היה יכול לעשות נפילת אפיים, ואחר כך המתנגדים לו - ובראשם גיסו רבן גמליאל שהיה נשיא, רבן גמליאל דיבנה - יכולים לעבור מן העולם. אבל אשתו הבינה את זה (היא הייתה אחותו של רבן גמליאל). מה היא עשתה לו? כל פעם שהיה בא לעשות נפילת אפיים, הייתה אומרת לו: אל תעשה נפילת אפיים. יום אחד טעתה בחשבון. היה יום אחד ראש חודש, והיא חשבה שיש יומיים, אז ביום השני חשבה שזה ראש חודש והוא לא יעשה נפילת אפיים, [ויש אומרים שבאותו יום] בא עני דפק על הדלת, היא הלכה הביאה לו משהו, באותו רגע מצא הזדמנות והוא נפל על פניו. אמרה לו: "הרגת את אחי". יצא קול מבית רבן גמליאל שנפטר הנשיא. למדתי את זה בילדותי, **אמרת לאבא איך זה יכול להיות, אני אומר נפילת אפיים ואני יכול להרוג את השונאים שלי!** זה רעיון יפה מאד... אדם אומר נפילת אפיים, פתאום אחמדינג'אד מת⁷ ואובמה הלך... מי יודע מה? יוכל להחריב את העולם. **אמר לי: זה רק אנשים שיודעים לכוון⁸.**

6. היו אומרים בבדיחה במרוקו (ככה הרב עמאר מספר) על הגמרא בכתובות בדפים האחרונים (בדף ק"א ע"ב). שם כתוב: "כל ישיבה שאין בה סמיכה, עמידה טובה הימנה". והם פירשו: כל ישיבה שאינה נונתנת בסוף סמיכה להוראה לתלמידים שלומדים בה - "יורה יורה ידין ידין" - אז עמידה טובה הימנה... **לומד בישיבה בלי תכלית? צריך תכלית כל שהיא. אצל האשכנזים הפוך.** למה הפוך? בגלל שבדורות האחרונים ההשכלה החריבה את הכל. אדם יכול להיות רב בעיר, ולא יכול לעשות שום דבר בלי שייכים לו מנדלסון ופרפסון... זה, הם המנהיגים את הקהילה. אז אמרו: אדרבא, נעזוב לגמרי את כל הקהילות ונתרכז בלימוד תורה בלבד. זה מה שאומרים: "אחת שאלתי מאת ה'... שבתי בבית ה' כל ימי חיי" (תהלים כ"ד). **החזון איש היה בשיטה הזאת, ובכל זאת דחף כמה רבנים צעירים שילכו לכהן ברבנות.** היה רב אחד בקרית שמואל, שמו **רבי עקיבא כרמי** שיהיה בריא, בן שמונים נדמה לי. ובזמנו - עוד בחיי החזון איש - היה צעיר מאד. אמר לו הרב: אתה תלך לקרית שמואל בחיפה, ותתפוס את הקהילה. הוא תלמיד חכם, נותן שיעורים במשנה. פעם שמעתי שיעור אחד שלו. אז להסתגר לגמרי לא טוב, מצד שני ללכת ולהיות כנוע וכפוף לבג"ץ מכאן, ולעשירים מכאן, ולגאווננים מכאן, ומחללי שבת לא טוב. צריך למצוא דרך המיצוע. אז היו אומרים: "ישיבה שאין בה סמיכה - שלא מקבלים סמיכה אחר כך, בשביל מה למדתי? אז - עמידה טובה הימנה".

7. **הערת המערכת:** דרשה זו נבחרה על ידינו לשבוע זה על דברי הבא"ח על פרשתנו, ומה מפליא הדבר שמדבר מרן זצ"ל בשיעור זה על מפלת ציר הרשע כפי שקרה השבוע וכפי שהתפלל וקיווה רבות לזה מרן רבנו הגדול זצ"ל הל"מ בימיו, וגדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן.

8. **ואבא ע"ה** אמר לי שהיה חכם אחד בג'רבה. שמו **רבי שלום עיישא** (הוא השאיר ספרים בקבלה, הבנים שלו בטבריה. פעם הביאו לי ספר אחד גדול שהוא היה לומד בו) שהיה מכוון בנפילת אפיים כמו שכתוב בספרי הרש"ש. מוריד את עצמו לעמקי הקליפות, **ופעם אחת התעלף מרוב הנונות שלו.** לכן בן איש חי אומר (לקמן הלכה י"ג) שאנחנו אפילו נפילה על הפנים לא עושים, אלא קוראים את זה בסדור פשוט כמו שקוראים בתורה. זה הכל. אז כשאדם עושה מתחילה וידי, אז המקטרג הולך. כי בנפילת אפיים נעשים דברים גדולים למעלה שאף אחד לא יפריע לו. אז בכח של נפילת אפיים, אם אדם עושה את הנונות האלה, הוא מציל נשמות קדושות שנמצאים אצל הסטרא אחרא, ובשכרו מקבל שכל מה שמבקש יתנו לו. זה מה שעשה רבי אליעזר, וקיבל בשכרו את הדבר הזה שאיביו נפלו. אבל מסכן, הוא נשאר כל ימי חייו ככה, עד הרגע האחרון שבא רבי עקיבא ואמר "הותר הנדר, הותר הנדר" (סנהדרין דף ס"ח ע"א). אבל כל החכמה שהייתה לו, לא העביר אותה לדורות הבאים. קצת רבי עקיבא למד וקצת זה והשאר הלך. אדם ילמד אף פעם לא כדאי לעמוד על דעתך. **תאמר את דעתך פעם פעמיים שלוש. לא שמעו? שלא ישמעו. מה אכפת לך? הדברים שלך יכתבו בספר לדורי דורות.** "מאימתי קורין את שמע בערבית? משעה שהכננים נכנסים לאכול בתרומתן עד סוף האשמורה הראשונה **דברי רבי אליעזר**" (ברכות דף ב' ע"א). המשנה הראשונה מתחילה ברבי אליעזר. נכון שההלכה לא כך, אבל הדעות שלו נשמעות ונלמדות בעולם, מה אכפת לנו אם ההלכה ככה או לא? לפעמים

זה לא מספיק, לארבעה וחמשה דורות, אבל "לאלפים" - לאלפי דורות. אז זה שלש עשרה מדות. כל מדה ימנה אותה באצבעותיו, יאמר אותם לאט לאט. **ויש מדקדקים כשאומרים י"ג מדות לציייר האותיות שלהם כראייתו אותם כתובים לפניו בסדור, אחת אחת כסדרן.** בשביל מה זה? יש לנו ספר פתוח. זה לא כמו עמידה שאומרים אותה בעל פה ומצוה לומר אותה בעינים סגורות, **ורבי חיים מוולאז'ין** אמר (נפש החיים שער ב' פרק י"ג) בשביל שיכוון, ציייר לעצמו כל מלה ומלה כאילו היא כתובה - "ברוך אתה ה'..." - ממילא יקרא יותר לאט ויתבונן בכל מלה. אבל כאן יש לנו סדור פתוח, תקרא ותבין את הפשט לפחות. אין מה לעשות. אם אדם יעשה כוונות, עד שיגמור י"ג מדות פעם אחת, הצבור יגיע לעלינו לשבח... בשער הכוונות יש עמודים ארוכים, זה גימטריא ככה, וגימטריא ככה.

י"ג מדות אם צריך לאמירתם מניין?

ד. **וכתבתי בספרי הקטן מקבציאל, אם אדם אומר י"ג מדות עם הציבור, והם ממהירים לגמור אותם, והקורא נמצא במחציתם, לית לן בה. והרי זה נחשב כקורא עם הציבור, בגלל שהתחיל בהם עם הציבור.** כי מעיקר הדין כל הדין הזה של י"ג מדות שצריך שיהיה בעשרה לא כתוב בגמרא. **רבנו יונה** אומר (עין בטור סי' תקס"ה ובב"י שם) שלא צריך, כתוב "דבר שבקדושה" (ברכות דף כ"א ע"ב) - קדיש וקדושה וכו', [וזה לא בכלל, אלא כמו פסוק בתורה]. **הרשב"א** הוא שאמר (ח"א סי' ר"א) שדין י"ג מדות כמו כל דבר שבקדושה. אבל אפילו נאמר כך, אם יש מנין בבית הכנסת, והוא התחיל אתם, הוא יכול להמשיך. **ככה נראה הדבר פשוט.**

היכן נאמר מה נאמר?

ה. [הלכה ה'] **אחר הוידיי ואמירת שלש עשרה מדות, תכף ומיד יעשה נפילת אפיים.** כוונת הרב לא כאלה שאומרים "מה נאמר" ביום שני וחמישי בין אנא ובין י"ג מדות, אלא לומר מיד: "אנא", "י"ג מדות" ו"לדוד אליך". "מה נאמר" נשאר בסוף. בילדותי היה לנו סידור הרש"ש והייתי מדפדף בו. הראיתי **לאבא ע"ה** ששם כתוב לומר "מה נאמר" בין אנא ובין י"ג מדות. אז למה אנחנו לא עושים ככה? אמר לי: לא, המדפיס עשה ככה, אבל זה לא צריך להיות ככה. אחר כך ראיתי שבארץ ישראל באמת ככה נוהגים. **והרב עובדיה** (שיחיה) אמר (בהליכות עולם כאן) שאומרים "מה נאמר" [לפני "ויעבור"] ואין בזה כלום. אבל דעת בן איש חי אחרת. **אבא** התכתב גם עם **רבי כלפון**, עליהם השלום (בשו"ת איש מצליח ח"א האר"ח סי' כ"א) ואמר לו: בן איש חי "קרוב לנו האיש" (רות ב', כ) - קרוב לדורנו, והוא אמר שצריך לעשותם בלי הפסק. מה בא לאפוקי? מהנהוגים לומר "מה נאמר" אחרי הוידיי. בדפוסים של ג'רבה "מה נאמר" בשני וחמישי כתוב אחרי הוידיי "ואנחנו הרשענו": בשני וחמישי יאמר "מה נאמר", ואחר כך "א-ל ארך אפים", אחר כך "לדוד אליך", ואחר כך "א-ל מלך יושב".

איפה אומרים "לדוד אליך"?

ו. בתונס נהגו מנהג קדום מאד, שהיה מופיע בכל הספרים של פעם. בשני וחמישי מתחילים ישר "א-ל מלך יושב על כסא רחמים", ואיפה אומרים "לדוד אליך"? בסוף, אחרי שגמרו "הוא רחום" והכל, נופלים על פניהם ואומרים "לדוד אליך"⁵. וככה גם מסתבר. למה אומרים בסוף, לדוד אליך - "ואנחנו לא נדע מה נעשה"? הטור (סי' קל"א) אומר ככה: התפללנו מיושב, התפללנו מעומד, התפללנו נפילת אפיים, מה נעשה עוד? עשינו את הכל. עכשיו נו, תרחם עלינו. "רחם עלינו והושיענו". [אז אחרי כל התחנונות מתאים לומר את זה, אבל האר"י אמר (שער הכוונות דף י"א ע"ב) לומר "לדוד אליך" מיד אחרי י"ג מדות]. ואבא היה אומר לנו: "תתפללו כמו שכתוב בסדורים שלנו", דהיינו אנא, ויעבור, לדוד אליך, ואחר כך "א-ל מלך". אבל ב"לדוד אליך" צריך לשבת. כל הציבור עומדים ואנחנו יושבים! אז אבא אמר לנו: תישענו על הקיר כאילו אתם עומדים, ולמעשה כשאדם נשען חזק מאד שאם היו מורידים את הקיר האדם היה נופל, זה נחשב כאילו הוא יושב. העצה הזאת כתובה בשם הרב חיד"א, יש ספרים של פעם שהיום אינם מצויים, "תפלת החודש", שם יש ליקוטים מהספרים הקטנים של הרב חיד"א "מורה באצבע" וכל מיני ספרים, ושם (בספר קשר גודל סי' י"ט אות ט"ו) כתוב שאם הציבור אינם נופלים על פניהם, והוא מתפלל כסדר האר"י ז"ל, אז הוא ישען על הקיר בסמיכה חזקה, שאם תוריד את הדבר הזה, לא תוכל לעמוד,

5. **הערת אחד מהקהל:** זה כמו האשכנזים. **ואמר מרן:** ככה הם נוהגים? טוב, אבל לא בדיוק אותם התפלות. "והוא רחום" של האשכנזים שונה מעט.

דברי התורה בעלון יהיו לרפואת מרת **שולמית** ברכה טובה תחיל בת הרבנית **אסתר** (חיה) **לויזה** ע"ה.

לע"נ אבי הישיבה הרב **רבי בנימין הכהן בן מבירכה** זצ"ל

נא להרבות בתפלה לרפואת מורנו ורבעו עט"ר הגאון הגדול רבי רחמים אליהו שלום חיים בן כמסאנה מאוז שליט"א (זכרה"ח אחיו של מרן רבנו זצוק"ל) בתוך שאר חולי ישראל

מקום שנהגו

ח. ופה עירנו בגדאד היה מנהגם בזמן קודם לומר בשני וחמישי כל התחנונים הנוספים א-ל מלך והוא רחום וכו' קודם נפילת אפיים. כמו שכתוב בסדורים של פעם תפלת החודש ובית עובד וכו' [וכמנהג תונס הנ"ל], ותהלות לא-ל בטלנו המנהג הזה, היום המנהג לומר נפילת אפיים קודם. הרב עובדיה שיחיה אומר (הליכות עולם ח"א עמ"ר"א) שלבן איש חי היה כח לבטל מנהגים, אנחנו אין לנו כח. באמת יש לו כח, אבל הוא לא תמיד מסכים לבטל מנהגים. הרבה דברים שעל פי הפשט זה בסדר, אז הוא אומר: אין דבר. ובדבר הזה כולם מודים שמתחילים "אנא" "ויעבור" ואחר כך נפילת אפיים, ולדעת הרב [עובדיה] אפשר לומר "מה נאמר" בין אנא ו"א מדות (הליכות עולם ח"א עמ"ר"א).

תיקונים ע"י מחשבה וע"י אחרים

ט. [הלכה ו'] הימים שאין אומרים בהם ויודי ושלש עשרה מדות ונפילת אפיים, בודאי כל התיקונים נעשים למעלה, אבל נעשים מאליהם, ככה אומרים המקובלים. ושמעתי אומרים כי מנהג החסידים לכוון כל זה במחשבה בלבד. לוקחים סדור הרש"ש, רואים שם כל מה שקוראים, וחושבים על זה בלי להוציא את זה בפה. ככה בן איש חי תיקן בראש השנה שחל בשבת, אמר: יש תיקונים למעלה, בגלל החשש "שמא יעבירונו" (מגילה דף ד' ע"ב) של איזה 'טמבל' אחד שיעביר ארבע אמות ברשות הרבים, מה נעשה לתיקונים ההם? אז הוא עשה (בספרו לשון חכמים אין הלכה ככה בעולם הזה, והלכה כך לעולם הבא.

ח"א סי"ב) תפלות מיוחדות לפני מוסף. ואבא שם אותם בתוך הסדור שלו של מוסף, הדפיס אותם במכונת כתיבה, והדביק אותם בסדור שלו. לפני שאדם יתפלל מוסף בלחש, יעשה כל הכוונות ההם. ובין הכוונות כתב שידמיין בדעתו כאילו שומע תשר"ת תש"ת תר"ת עשר פעמים - מאה קולות. כאילו הוא שומע 'טו', 'טו-טו', 'טו-ו-ו-ו-ו', ככה שיחשב לו כאילו עשה. המקובלים משתמשים הרבה במחשבה. אמר הרב: שמעתי אומרים כי כך מנהגם לכוון במחשבה כל מצוות שנדחין מחמת שבת, כגון תקיעת שופר ונטילת לולב. עושים כאילו נוטלים לולב, לא עושים כלום, אבל עושים כל הכוונות וכל החסדים וכו'. ואם תאמר בימים שהם חול גמור שלא אמרו בהם תחנון בגלל שהיה חתן או מילה בבית הכנסת, איך יהיו התיקונים למעלה, הרי בתוך בית הכנסת אין שום דבר? הרי היה מקרה של חתן או מילה, אז איך התיקונים יהיו? התשובה היא על ידי ציבור אחר שעושים את כל הוידוים, משלימים את התפלה הזאת. והרב הביא ראייה משער הכוונות (דף מ"ח ע"ב) שכתב שהאר"י היה מתפלל הרבה פעמים בביתו בעשרה, בביתו אין ספר תורה לא חול ולא שבת. והאר"י אמר אין צורך, אני מתפלל בעשרה. לכאורה איך התפלה שלו תהיה חסירה פתיחת ההיכל וספר תורה ותיקונים שלהם? אלא מוכרחים לומר בגלל שבשאר הקהילות מוציאים ספר תורה, כל התפלות ונכללות ביחד ועולים למעלה. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

9. על החזון איש גם כן כתוב שבשנים הראשונות שהיה בבני ברק, היה מתפלל לבד בהנף החמה. ואחר כך היה בא לבית הכנסת לשמוע ספר תורה.

לעבד יחד

שני אחים שהתגוררו באחד המושבים בצפון הארץ, רצו לפתח לול תרנגולות לצורך מכירת ביצים. במושב שבו התגוררו לא אשרו להם לפתח את הלול מכמה סבות, לכן פנו האחים אל הצדיק רבי דוד אבוחצירא שליט"א, ובקשו ממנו ברכה. אמר להם הרב: "בנקודת ה' תדעו לעבד יחד ותצליחו". הברכה של הרב התקיימה. עם כל ההתנגדות, קבלו את האשורים הנדרשים, הקימו לול גדול של תרנגולות והצליחו מאוד במכירת הביצים. על ידי הרווחים שלהם פתחו כולל אברכים, עד שזכו לתמוך בתלמידי אברכים!

לאחר שעברו כמה שנים מפתיחת העסק, התפתחה מריבה בין האחים. לאחר מספר ימים מהמריבה, הגיעו אל הלול פקחים ממשד הבריאות, לקחו דגימות מהביצים, ולאחר שבוע פורו והודיעו להם שאסור להם יותר לשוק את הביצים, בעקבות בעיות וחיידקים שנמצאו שם. כל הפרנסה שלהם נעצרה כמעט אחת!

חזרו שוב לרבי דוד אבוחצירא וספרו לו את השתלשלות הענינים. אמר להם הרב: "אתם אומרים שיש ביניכם מריבות? אני לא רוצה להכניס את עצמי במריבות! הרי אמרתי לכם שתעבדו יחד ותצליחו!". האחים הבינו את הבעיה שלהם ואמרו: "הרב, אנחנו מקבלים על עצמנו להתאחד, לחדש ימינו כקדם". אמר להם הרב: "אם כך, אל תדאגו, הכל יבוא על מקומו בשלום". ואכן, כעבר זמן קצר הגיעו שוב אנשי משד הבריאות, הודיעו להם שטעו באבחנה והם יכולים לחזור ולשוק את הביצים. אם אדם יודע איך להשתמש בכסף שלו, לצדקה, להחזקת תורה ולאחודות, אז תהיה לו ברכה בכסף.

אחדות תביא נאלה

כבר הבאנו במאמר הקודם את שאלת האלשיך הקדוש, מדוע נצטוו לתת דוקא מחצית השקל ולא שקל שלם. הרב מתוך בשם רבי שלמה הלוי אלקבץ ע"ה (מחבר הספר מנות הלוי ופיית "לכה דודי"), שהתורה צוהת שקל אחד יביא חצי שקל, כדי להורות לנו על האחדות. הרי אם כל אחד היה מביא שקל שלם, כל שקל היה נספר בנפרד, אבל קצת שקל אחד מביא מחצית השקל, בשביל לספר מן חיים לספר כל שנים כאחד, ואם פו הספינה מחברת בין עם ישךאל. אין יהודי אחד יכול להתקיים ללא חברו.

אנחנו צריכים ללמד להתאחד. יש פלוג בדרך שלנו, בין עדה אחת לשנייה, בין חסידות לתורה, ובין הקלה זאת לאחרת. כלנו צריכים להתאחד! גם אם לא ממש נהיה מאחדים כאחד, ככל זאת אסור לנו לדבר על איש עם ישךאל קבלי את התורה מתוך אחדות, נאמר במתן תורה: "ויחן שם ישךאל נגד ה' (שמות י"ט ב'), וידרשו רבותינו (מכילתא יתרו): קאיש אחד בלב אחד. נתאחד כלנו סביב התורה הקדושה, ובעזרתה נזכה לגאולה הקרובה במהרה כבימינו, אמן פו יהי רצון.

מתוך שיחותיו ודרשותיו של מורנו ראש המוסדות הגאון הגדול רבי תנאל כהן שליט"א ראש ישיבת 'לבנימין אמר' בריכה

איך משתמשים בכסף?

(מתוך הספר "שמחת התורה")

זה יתנו כל העבר על הפקדים מחצית השקל בקשקל הקדש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה' (שמות ל', י"ג).

צדקה מעשייה

אמרו רבותינו (ירושלמי שקלים דף ד' ע"ב): ה'רָאָה הקדוש ברוך הוא למשה מטבע של אש ואמר לו: "זה יתנו" (שמות ל', י"ג). וְיֵשׁ לְשָׂאֵל, מדוע דוקא מטבע של אש? אלא רמז ה' למשה, שאם אדם מדליק נר מאש קימת, הוא לא מחסר מהאש דבר, ובכל זאת הנר החדש גם כן נדלק. כך אדם שנותן צדקה לא יחסר לו דבר, הצדקה במקומה עומדת, וגם ממונו נותר על כנו. מובא בגמרא (גטיו דף ז' ע"א): אדם שיש לו עדים, מה יעשה כדי שיתנו צמרו? יגזר אותם והצמר יגדל, ואם לא יגזר לא יגדל. כך בענין הצדקה, אם אדם לא יתן צדקה לא יזכה לפרנסה טובה. אם כן אדם שרואה שמזונותיו מועטים, מה יעשה? יתן צדקה, וכך כספו ומזונותיו ירבו ויגדלו. המשנה אומרת (שבת פ"ב מ"ז): שלשה דברים צריה אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם השכנה: עשרתו? ערבתו? הדליק את הנר. סבי מרן הגאון רבי רחמים חי חויה הכהן זצוק"ל, כתב פרוש נפלא מאד על דרך הדרש: עשרתו - אומרים לאדם לתת מעשר, עשרתו, "עשר בשביל שתתעשר" (שבת דף ק"ט ע"א). האדם משיב: ערבתו - ערבתי, תן לי ערב שהכסף יחזר אלי, מי מבטיח שאתעשר ממתנת המעשר? על זה אומרים לו: הדליק את הנר - כמו שאתה מדליק נר אחד מנר אחר, ואין הנר הראשון חסר, כך אם תתן צדקה ומעשר, מבטח שלא יחסר לך. אמר הרמב"ם (פ"מ מהלכות מתנות עניים ה"ב): לעולם אין אדם מעני - דהינו נהיה עני - מן הצדקה.

לשון זרוז

יש לומר עוד סבה מדוע הרָאָה ה' למשה מטבע של אש, לפי שכאשר אדם נותן צדקה וכביכול מחסר מממונו, קשה לו לקיים את המצוה בשמחה ובהתלהבות, והמטבע של אש בא שם לרמז שיקימו את המצוה הזאת בשמחה ובהתלהבות. דבר דומה אמרו חז"ל (תורת כהנים) פרשת צו פרק א' אות א' ע"ש): מדוע נאמר דוקא על קרבן עולה לשון "צו" (ויקרא ו', ב') שהוא לשון זרוז? לפי שבשאר הקרבנות מקבלים הכהנים חלק, אבל קרבן עולה כלו עולה למזבח, אם כן הכהנים לא נהנים ממנו ולכן צריך לזרוז אותם.

עוד אפשר לומר על פי דברי הגמרא במסכת תענית (דף ז' ע"א), שהתורה נמשלה לאש, כמו שבאש עץ קטן מדליק את השני, כך בתורה מתחדדים הלומדים יחד. וכן בענין שלנו, אל יחשב נותן הצדקה שהוא נותן לאחר, אלא בנתינת הצדקה הוא עוזר לעצמו.

כסף כמו אש

ראיתי עוד הסבר יפה מאד, מדוע ה' הרָאָה למשה דוקא מטבע של אש. באש אפשר לבשל, לחמם ולהאיר, ומצד שני האש יכולה גם לשרוף ולהזיק, ה' ישמר ויציל. בא הקדוש ברוך הוא לרמז - באש יש כמה דרכים להשתמש, וכך גם בכסף, כאשר יש ביד האדם כסף, הוא צריך לדעת איך להשתמש בו בדרך נכונה על פי דרכה של תורה.

פתיל תכלת, מצוות ציצית בשלמותו!

הנאון רבי יצחק שלמה זילברמן זצ"ל
...ולעצם הענין, אני עיינתי בענין התכלת יותר משנה...
ואני משוכנע בזה בודאות גמורה שהדבר יצא מגדר ספק...
והלואי ואחרים ג"כ היו משקיעים בזה עיין כל הצורך.
בכבוד רב יצחק שלמה זילברמן

עוד אין לך תכלת? המקץ לזר חיים וקבל סכסול!
ק הנהגה - קיצוץ חסדים

0799-1000-65 | זכרתם

גמרתו הנדירה של
מרן אור העולם זיע"א

יכולה להיות שאלה!

גמרתו הנדירה של מרן אור העולם
רבנו **מאיר מאזוז** זיע"א

מסכת עירובין עם חתימת יד קדשו המתנוססת על הכריכה, והגהות
בכתב יד קדשו המפארות את עמודיה, תוגרל בין הזוכים לקחת
החזקת בחור במוסדות "חכמת רחמים".

על כל החזקה של בחור - כרטיס הגרלה אחד

החזקת 4 בחורים

1920 ש"ח לחודש
למשך שנה

מזוזת הקודש
+ מעמד הדלקת נרות
+ טלית מהכהנים הקדושים
+ סיום מסכת ע"י הבחורים
+ 4 כרטיסי הגרלה על
הגמרא הקדושה

החזקת שני בחורים

960 ש"ח לחודש
למשך שנה

מזוזת הקודש
+ מעמד הדלקת נרות
+ סיום מסכת ע"י הבחורים
+ 2 כרטיסי הגרלה
על הגמרא הקדושה

החזקת בחור

480 ש"ח לחודש
למשך שנה

מזוזת הקודש
+ סיום מסכת ע"י הבחור
+ כרטיס להגרלה על
הגמרא הקדושה

או בעמדות
נדרים פלס
'חכמת רחמים'

מנהל המוסדות
הרב משה נעמן
0504108108

*9105

חייגו כעת
משרדי
המוסדות

דרשת הגאון הגדול רבי גדעון בן משה שליט"א - אב"ד 'יורו משפט' ירושלים

עיכבתי אותך 45 דקות, אני מבקש שתיקח את הכסף, אתה לא תצא מהבית בלי לקחת את הכסף! הרב לא ויתר.

רבתי! אתם מבינים איזה עומק של "נושא בעול עם חברו" (אבות פרק ו' משנה ה'), להרגיש את השני? איפה הרב ואיפה אנחנו? מרחקים של שנות דור. כמה אדם חושב על הזולת! ישבת, הסברת לו, הוצאת לו את המועקה מהלב, עזרת לו, ואתה עוד מרגיש שאתה צריך לשלם לו? אבל אצל הרב החשבונות היו פשוטים - הוא בא לחמש דקות, אני עיכבתי אותו 45 דקות, אני צריך לפצות אותו על הזמן... גם אם נשב פה רבותי ימים ולילות, אנחנו לא נגמור לספר במעלותי ומידותי ותורתו של מרן ראש הישיבה ע"ה.

אני אסיים בעוד דבר קטן. היה פעם כנס גדול על אחד מגדולי ישראל, והיה נוכח שם הרב וואזנר ע"ה. הרב וואזנר עמד ואמר: רבותי, לספר בשבחו של הנפטר של גדול הדור כולנו יכולים, כולנו שמענו וכולנו יודעים. אבל מה נפקא מינה לנו בזה? מה אנחנו צריכים לקחת מזה? ואז הרב וואזנר אמר דבר כל כך אמתי ונוכח. אמר: כולם שומעים על הגדולים כשהם היו בשיא תפארתם ופריחתם, כולם שומעים על חידושי התורה המיוחדים שהיו לו למרן ראש הישיבה. ובאמת הם היו מיוחדים, שונים משאר גדולי הדור, היו לו עצמות במידות בעבודת ה' שיעבוד מוחלט לרצון ה' יתברך, לא היה לו רצון עצמי שלו בכלל, הוא רצה רק מה שהקב"ה רוצה. אבל הוא אמר: תדעו לכם, כל הגדולים האלה כשהיו צעירים, עברו עליהם קשיים ומשברים, היו להם זמנים שהם עמדו להישבר והיה קשה להם. והם התחילו לחשוב: "אולי באמת זה לא מתאים לי", "אולי זה לא הדרך", "אולי אני צריך לעשות משהו אחר בחיים", "אולי הקב"ה רומז לי שאני בכלל לא נמצא בכיוון", "אולי ח"ו צריך לעזוב את הישיבה ולעשות דברים אחרים". גם עליהם עברו המשברים האלה, גם עליהם עברו הקשיים האלה. אבל הם קיימו בעצמם: "שבע יפול צדיק וקם" (משלי כ"ד, ט"ז). על זה צריכים לדבר, שהגדולים האלה לא צמחו על מגש של כסף, החיים שלהם לא היו כ"כ ורודים כמו שזה נראה, היו להם קשיים והיו להם משברים. ולכל אחד מאתנו - אם זה בחורים צעירים, אם זה בחורים בישיבה גדולה, אם זה אברכים, לכולנו יש קשיים בחיים. כולנו עוברים קשיים, כולנו עוברים משברים, צריכים ללמוד מהגדולים האלה שלמרות הקשיים והמשברים שהם עברו, הם צלחו את הדרך והם צמחו והגיעו למדרגות גבוהות ועצומות.

את זה אנחנו צריכים ללמוד מראש הישיבה, מי לנו גדול מראש הישיבה שהיה מדוכא ביסורים כל ימי חייו, צורות שונות של ייסורים, צורות שונות של נסיונות ושל קשיים שמרן ראש הישיבה עבר. אבל לא רק שזה לא שבר אותו, אלא זה חישל וחיזק אותו והגיע לאן שהגיע. יהי רצון שזכותו תגן עלינו ועליכם בעזרת ה', ויליץ טוב בעד המשפחה הכבודה, ובעד כל הקהל הקדוש הזה, ובעד כל עם ישראל, שנזכה לגאולה השלמה במהרה בימינו אמן ואמן.²

1. תודתנו נתונה למוסדות ישיבת "דרכי העיון" בני ברק בנשיאותו של מרן רבנו הגדול זצ"ל ובראשותו של ידידנו הרה"ג רבי מרדכי מאזוז שליט"א על עזרתם הרבה בדרשות אלו (העתידים לראות אור בספר הדרשות "הגדול בענקים" על רבנו זצ"ל) ושכמ"ה.

2. אחר דברי הרה"ג עליון למעלה שליט"א, אמר הרה"ג רבי מצליח חי מאזוז שליט"א (מנחה הכנס) את הדברים הבאים: יישר כח על הדברים הנפלאים. אני אוסיף על מה שהרב אמר. אתם יודעים שבשנים האחרונות, תמיד היה לראש הישיבה בשיעור "ריש דוכנא". [תלמיד חכם מרבני הישיבה שנמצא בשיעורו של מרן זצ"ל לסייע בכמה עניינים]. פעם ראש הישיבה עבר ניתוח ברגל, ואני מסרתי שיעור, וראש הישיבה הגיע עם הכסא גלגלים. והרב אמר לי: באתי לכאן כי אני לא יכול ללמוד כלום, לא מבין כלום מרוב הכאבים. אבל באתי לכאן לפחות כדי שאני אשמע תורה. תמשיך אתה את השיעור, אתה מוסר ואני יושב בצד. וככה היה. (זה היה כאן בישיבה למעלה בקומה חמישית). מסרתי שיעור לתלמידים, ואותו היום למדנו "משמרות כהונה" [מפרש עמוק על הגמרא לרבנו אברהם הכהן יצחקי זצ"ל]. הרב נכנס באמצע המש"ך, בחור קרא את המשמרות כהונה, ותלמידי הקשה קושיא. לפני שבאתי לענות, ראש הישיבה אמר לי: מהלשון של המשמרות כהונה נראה שהתוספות כתבו ככה, ומהרש"א כתב עליהם ככה, ועל זה מקשה המשמרות כהונה ככה, ועל זה הבחור אומר ככה. ואם זה נכון מה שהבנתי עד עכשיו, התשובה על זה כך וכך... אני לא בסוגיא, אבל לפי הלשון של המשמרות כהונה ככה זה נראה. אמרתי לי: הרב, זה נכון, בדיוק ככה כתבו התוספות, ככה כתב מהרש"א, על זה מקשה המשמרות כהונה, וזה בדיוק הקושיא של הבחור... וכל זה כשהרב אומר אני לא יכול ללמוד כלום. הרב אמר לעצמו: אם ככה, אז אני יכול ללמוד. מחר הרב כבר הגיע ומוסר שיעור... מישהו יכול לתפוס כמה זה מוסר לעצמנו? רק לשמוע משמרות כהונה, אתה לא יודע איזו סוגיא מדובר, ומשם ללכת אחורה ולשמוע את הקריאה ולהבין שכנראה ככה הקשה מהרש"א, רק מהלשון של המשמרות כהונה?

ברשות כבוד הרבנים הגאונים, הדיינים החשובים, ראשי הישיבות. אני אקצר ממש, רק אומר כמה מלים לכבודו של מרן ראש הישיבה. האבידה לעם ישראל היא אבדה גדולה מאד. ב"ה במשך הדורות עם ישראל זכה, והיו תלמידי חכמים גדולים שהקיפו חלקים גדולים מאד בתורה. אבל אצל מרן ראש הישיבה זה היה ממש פלא פלאים. זכינו לפגוש אותו בהרבה הזדמנויות, ולדבר אתו בדברי תורה. כמה פעמים יצא לנו לדבר עם הרב בענייני חושן משפט, אתה עוד לא גומר לשאול את השאלה, והרב כבר אומר את התשובה עם המקור. בהתחלה חשבתי לעצמי: "כנראה הרב לימד את זה בישיבה לפני שבוע, אז הוא מונח בעניינים". אח"כ פעם שנייה, עוד פעם אותו דבר. פעם שלישית זה חוזר על עצמו. איך זה יכול להיות שכל פעם אני שואל נושא אחר והרב דיבר על זה לפני שבוע?... קשה לקלוט שאדם מונח בחלקים הקשים של השולחן ערוך כאלו זה "אשרי יושבי ביתך", עד שהבנו באיזו עצמה של תורה מדובר. והרב היה בקי לא רק בכל החלקים של התורה, אם זה בש"ס, אם זה בב"ב, בשלחן ערוך ונושאי כליו. אלא גם בחכמות שמעטרות את התורה, לדעת את חכמת הדקדוק על בוריה בצורה מדויקת. כל מי שניסה פעם ללמוד דקדוק, יודע שיש כללים בדקדוק, אבל בכל כלל יש יוצא מהכלל. והבעיה בדקדוק שהיוצאים מהכלל יותר מהכלל... ואז אתה מתחיל להסתבך, ואומר: "תעזוב אותי, זה לא מסתדר". אבל אצל הרב לא היה דבר כזה, הוא צריך לדעת דקדוק? הוא ילמד אותו טוב על בוריו, ידע אותו טוב, ישנן אותו, ויזכור אותו ויישם אותו. וכן חכמת האסטרונוגיה - עיבור החודש, הרבה רבנים לומדים את הסוגיות, לומדים את הרמב"ם, אבל גורסים את זה ועוברים. הם אומרים: מה, עכשיו אני צריך לערוך לוח שנה? אני צריך לזכור ולדעת את כל הדברים האלה? אני אלמד דברים אחרים. אבל הרב לא ויתר לעצמו על שום חלק מחלקי התורה רבותי.

ואני אומר, צריכים לראות באמת איך הרב ייעד את עצמו כבר מקטנותו. ילד בן 6 דורש מעצמו לדעת את כל התורה עם הטעמים, ועם הדקדוק, ומה ההסבר לכל ניקוד וניקוד בכל פרשה ופרשה. זה כבר מראה שמקטנותו הוא ייעד את עצמו לדעת את כל התורה כולה. ולכן בגלל השאיפה הגדולה הזאת מצעירותו, הוא זכה להגיע ולרכוש את כתר של תורה בצורה אמיתית ומדויקת. אבל מלבד מה שמרן היה גדול ועצום בתורה, המידות הנעלות שהיו לו, איזו ענוה פנימית ואמתית שהיתה בו, זה לא יאומן. פגשתי אותו פעם באחת ההזדמנויות, והיה צריך לעשות שם איזה משהו, אז אמרתי: "מרן גדול הדור נמצא פה, אני הולך, אני לא צריך להיות פה בכלל". אז קודם כל הוא הגיב על מה שאמרתי, אמר: "אני מבקש ממך, אל תגיד לי יותר תארים כאלה, זה מצער אותי, זה לא משמח אותי, אני מצטער שאני שומע כאלה מלים, בבקשה אל תגיד לי את זה עוד פעם". ואתה רואה שהרב אומר את זה באמת, כאב לו לשמוע דברים של כבוד, הוא לא היה יכול. הענוה בערה בקרבו, ענוה אמיתית. והיחס שלו לאחרים, כמה התחשב בזולת. דיברנו על מרן בימים האלה באיזה מקומות, קם אברך אחד ואמר לי: "בוא תשמע סיפור שקרה אתי עם מרן ראש הישיבה". הייתה לו מועקה שהעיקה על לבו זמן ארוך, והוא הבין שרק עצה של ראש הישיבה תיישב את דעתו. אז הוא ביקש מהחתן של הרב שיבדל לחיים טובים הרב ליאור: בבקשה תסדר לי פגישה של חמש דקות עם ראש הישיבה, שהרב רק ישמע מה שמעיק על לבי, ויגיד לי מה לעשות, שיוציא לי את זה מהראש, אני לא יכול לסבול את זה. הרב ליאור סידר לו פגישה עם ראש הישיבה חמש דקות. הוא ישב עם הרב, סיפר לו מה שמעיק על לבו, ואמר לו: הרב רק יתן לי עצה איך אני צריך להסתכל על זה, אני לא יכול כבר לסבול, זה מוציא אותי מדעתי. והוא אומר לי: "אתה לא מאמין", ראש הישיבה לקח חובות הלבבות, פתח את שער הביטחון, וישב אתו 45 דקות ולמד אתו את שער הבטחון בקדוש ברוך הוא! אחר כך הרב אמר לו: תגיד לי, המועקה עברה לך מהלב או לא? אמר לו: עכשיו כן, כבוד הרב הכל עבר לי. עכשיו אני מסתכל על הכל אחרת. אומר לו הרב: מצוין, אז ב"ה השגנו את המטרה. הוא בא ללכת, ראש הישיבה אמר לו חכה. פותח את הארנק, מוציא שטר של 200 ש"ח ואומר לו: "קח מאתיים ש"ח". אומר לו: הרב, על מה? אומר לו הרב: בזבזתי לך 45 דקות, אני צריך לפצות אותך, קח מאתיים שקל! בזבזתי לך את הזמן... אמר לו: הרב, אני גזלתי את הזמן של הרב! אני צריך לשלם לרב כפלי כפליים. הרב משלם לי? אמר לו: לא. אתה באת אלי לחמש דקות, ואני

גדולי וצדיקי הדור פסקו:

והזוכה לתמוך
במפעל צדקת ה'
ותורתו הקדוש הזה,
יתקיימו בו כל
הברכות שבתורה
הקדושה

וכל המסייעים בידם
יקבלו בחזרה אלה
פעמים מידו של
הבורא יתברך
בנחת ושלוה ובשלוה בית
ובנים צדיקים ובכריאות...

כל התורם ידע שהוא
שם את כספו
בידיים נאמנות
וגדול שטריו בעולם הזה
ובעולם הבא

מי שתומך באברכים הקב"ה
יברך אותו בכפלי כפליים
ולא ידע מחסור
וצער כל ימיו

וכל העוזרים
יתברכו להיכלל
בכסא של רחמים
בדיון של ר"ה
תשפ"ג

אין ספק!

מעזת קמחא דפסחא, מעבירים לאברכים עמלי
תורה המוסרים נפשם על לימוד התורה מתוך
דוחק וצער!

רבני הקופה יחד עם מניין תלמידי חכמים
יעתירו עבורכם בציונו הקדוש של
מזן ראש הישיבה וצוק"ל
לכל התורם 720 ש"ח ומעלה.

ניתן לתרום בדרכים הבאות:

בטלפון: 055-676-3536
או בעמדות 'קהילות' ברחבי הארץ (59441)
או בהעברה בנקאית: לפקודת 'תמכין דאורייתא' - ירך יעקב
(עיר) בנק דיסקונט סניף 139 מ.ח. 166712355 | קוד מוסד: 38365

התרומה מוזכרת לפי סעיף 46

קופת החסד
תמכין דאורייתא
שע"י כולל אברכים - כסא רחמים

בראשות האו"ם:
הרב דוד עידאן, הרב יעקב כהן והרב אליהו מאראר שליט"א

ילדי גאלה

בית נאמן לילדים

מתוך שיעוריו של רבנו מרן ראש הישיבה זצוק"ל לע"נ גאלה בת הרבנית אסתר מאוז ע"ה

עורך: הרה"ג ר' שמואל עידן שליט"א

גליון 449

הלכה נאמנה

א. בחדש ניסן יש לנו את ברפת האילנות. בחוץ לארץ היו עושים ברפת האילנות בחל המועד. למה היו עושים ככה? כי כל יום הולכים לעבודה, יש הרבה עבודה, שביעיים שלפני פסח אין זמן. ולכן השאירו את זה לחל המועד שאנשים בטלים ממלאכתם בדרך כלל. והיו גם כן נוהגים בתנוסם שהולכים אז לקברי צדיקים מלפני 250 שנה היו הולכים לקברים של רבי משה דרמון, ורבי אברהם טייב, ועוד אחד שנקרא קאיד (שר) - רבי יוסף בשמוט. בדרך כלל בחל המועד לא הולכים לקברות, אבל קברי צדיקים שעבר עליהם הרבה זמן, אדם לא יגיע לידי כבי, ולכן אפשר ללכת. אבא היה הולך, ורבים אחרים היו הולכים, והיו מספרים עליהם. כל הדרך היה רבי אלהו גז"ל (מורי ורבי בגמרא) מספר לאבא עליהם, ככה שמעתי ממורי ורבי, וככה שמעתי מאבי. והיום נדמה לי שכל הקברות האלה נחרשו והלכו. [והנהגה היום בארץ ישראל לברך בראש חודש ניסן, וזרזים מקדימים למצוות. (ה' ניסן ח"ב עמ' 10)].

ב. למה לא מברכים "שהחיינו" על ברפת האילנות? יש בזה שני טעמים. טעם אחד, כי אין מצוה לראות את האילנות. הגמרא אומרת (בבב"ב דף מ"ג ע"ב): "האי מאן דנפיק ביומי ניסן" - מי שצא בימי ניסן, וראה אילנות יפים, פורחים ומבלבבים, הוא מברך. לא אמרו חכמים לראות. רק מי שהלך וראה צריך להודות. אמה מודה על הפרחים ועל האילנות, אבל אמה לא חייב לראות אותם. וטעם שני, שלכתחלה מברכים את הברכה הזאת בניסן. (אמנם אם אדם ראה לפני ניסן וברך יצא נדי חובה, אבל זה לא לכתחלה. הגמרא אומרת "האי מאן דנפיק ביומי ניסן"). אז לפעמים הוא ראה את זה כבר לפני כן בסוף אדר, אדם שהולך במקומות של גנות ופרדסים ויש שם אילנות "נחת רוח", איזה יפי. היה ראוי לברך כבר בימי אדר, אבל על פי הסוד צריכים לחכות עד ניסן. [ואם כן איך בברך "שהחיינו" וכבר נהנה מהם].

הערה 19, 351 אותיות ב' (ג)...

למען תספור

מפוש רבנו ועד היום. **תשובה של "ביעי אמר"** [ספרו הגדול של מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל] **מתחילה מהמשנה וגמרא, בבבלי וירושלמי, גאונים, רי"ף, הרמב"ם, רש"י, חכמי צרפת, חכמי אשכנז וחכמי ספרד, עד שמגיע לאחרון שבאחרונים, והמסקנא - מנעט תמיד - עולה מאליה.** זה חשוב ביותר. ותדעו לכם: אל תאמרו "דשו בדבר הזה כבר מאה אחרונים", יש דבר שמחפה רק לה; תלמודו מסכת, תלמודו בחפה, תלמודו באהבה. אל תרגישו כשיוצאים לחפש - אה! איה! איה! על היה עלינו, אל תהיה חרף קשה. לא כה, ההפך: כל יום שלומדים בישיבה אתם יכולים להתעלות! לאו דוקא בשעור, אלא כל רגע. תלמודו שכל רגע חשוב. אין דבר גרוע בעולם מאבוד הזמן! הזמן זה הדבר הכי טוב שיש לנו. נותן לאדם.

מה נהנה הגאון **מנילנא** מהזמן? אפילו אור השמש לא היה לו! היה סוגר את החלונות, ומדליק נרות בעצמו של יום. הוא נהנה מהשנה? ישן שעתים ביממה. הוא נהנה מהאכל? אוכל שני כזיתים, פזית בבקר וכזית פערב, והיה בולע אותם. אז מה הוא כל כך אוהב את הזמן עד שקבת: **"הזמן הוא רע האדם ואהובו"** (ליקוט לסד"צ בסופו. אבן שלמה א', ח' בהערה)? אלא הזמן זה החבר שלך! כמות שתוכל בימי הנעורים להכניס ולהכניס וללמוד וללמוד - תלמוד. הרב עובדיה אומר: למה נקרא "בחור"? כי זה מבקר המים שלך. אל תבזבז אותו! כל רגע שתלמוד, אשך'ך ואשך'ך חלקך. (בית נאמן גליון 451 אותיות א' ו').

עוד מעט פסח, כל אחד ואחד מהם יקח מסכת, כל אחד לפי כוחו - מסכת קטנה או מסכת גדולה. אחרי מאה ועשרים שואלים את האדם: מה למדת? מה עשית? **רבי נחמן ממרסלב** אומר (ענין בשיחות הר"ן שיהיה כ"ח) שנה כמו השנים הגדולים שאומרים: **"אני הייתי בשו"ץ", "אני הייתי בקנדה", "אני הייתי במקום פלוני",** הבאתי משם סחורות, הבאתי משם דברים, עשיתי כך וכך. אבל אם יבוא אחד ויגיד "אני הייתי פה והייתי שם ופה..." וישאלו אותו: **"וימה הבאת בך?"** ויאמר: "שום דבר". יאמרו לו: נו, באמת, למה הלכת? סתם לבזבז כסף, לקנות פרטיסי וסייעה? אותו דבר בלמוד התורה, אדם צריך לומר: **"הייתי במסכת הזאת ומצאתי קושיא יפה", "מצאתי הערה יפה", "מצאתי תרוץ לקשיית הרש"ש", "מצאתי הסבר לדברי התוספות".** כל זה פנינים ויגמוליות, העולם לא יודע כמה זה חשוב. תקחו דגמא, אם אדם מצא איזה חידוש בדברי אריסטו - להבדיל - הוא כותב את זה בספרו! "אריסטו כתב לפני אלפים שנה כך וכך"? הספרים שלו אבד עליהם כלת. אבל כשאדם לומד תורה, זו אחרת, יש בה רענונות ויש בה חיות. אם היה אפשר לראות את מלאכי השרת שבבראים מלמוד התורה, היינו רואים אותם - רכב אש וסוסי אש סביבות אילישע וסביבות כל מי שלומד תורה! (ע"פ מלכים-ב', ב' י"א). כשאדם לומד תורה, אמה לא בודד, אמה מתחבר לכל החכמים

ידע תדע

הרב אהרן סויפר זצ"ל אמר לי (בדורות אפריקה בשנת תשנ"א): אני קורא לרמב"ם **"מלך התורה שבעל פה"**, כי הוא נתן לנו את כל התורה שבעל פה, הגיש אותה לפנינו. לא נמצא חכם כזה. כל אלה שלפניו או שלאחריו, כתבו בהלכות הנוהגות בזמן הזה, ואם הביאו את ההלכות שנוהגות לעתיד לבוא, לא הביאו הלכות של אמנונה, של חשיבה, של השקפה. ואם הביאו לא הביאו איך מונים תרי"ג מצוות, לא הביאו "ג עקרים" של האמונה. הרמב"ם עשה את הכל, מתחלת התורה, ממש מאלף ב"ת - "ג עקרים, תרי"ג מצוות, הלכות תשובה, הלכות דעות, הלכות סודי התורה, הלכות דרך ארץ, הלכות תלמוד תורה, הכל. לכן הרמב"ם נקרא "מלך". [בדרך אגב אמר מרן זצ"ל ש"מלך" ראשי תבות "מגיד (משנה), לחם (משנה), כסף (משנה) -" מפרשי הרמב"ם]. (בית נאמן גליון 451 הערה 10).